

Příloha ke zprávě o šetření

ve věci postupu krajské pobočky Úřadu práce ČR v Ostravě, kontaktního pracoviště Bruntál, při výkonu sociální práce v rámci pomoci v hmotné nouzi, při rozhodování o doplatku na bydlení v případech hodných zvláštního zřetele a při rozhodování o mimořádné okamžité pomoci

Skutková zjištění

1. Výkon sociální práce v rámci pomoci v hmotné nouzi

1.1 Obecná zjištění

V rámci šetření byl prověřen postup krajské pobočky Úřadu práce ČR v Ostravě, kontaktního pracoviště Bruntál, při výkonu sociální práce v oblasti pomoci v hmotné nouzi dle zphn prostřednictvím prostudování spisové dokumentace za období od května do července 2012, v níž je výkon sociální práce patrný, a prostřednictvím rozhovoru s vedoucím oddělení nepojistných sociálních dávek kontaktního pracoviště Bruntál.

V rámci rozhovoru byly diskutovány zejména následující okruhy problémů:

- *Personální zajištění výkonu sociální práce.*
- *Výkon sociální práce na KoP (náplň práce, konkrétní realizace výkonu sociální práce na KoP Bruntál).*
- *Spolupráce při výkonu sociální práce.*
- *Metodické vedení.*
- *Záznam o výkonu sociální práce.*
- *Sociální šetření v oblasti dávek pomoci v hmotné nouzi.*
- *Možné zlepšení výkonu sociální práce, překážky jejího výkonu.*

K jednotlivým okruhům problémů byly zjištěny následující informace.

- *Personální zajištění výkonu sociální práce na KoP Bruntál.*

Na Městském úřadě Bruntál pracovalo na hmotné nouzi před reformou 10 pracovníků s plnou kvalifikací sociálního pracovníka, v rámci delimitace přešli na Úřad práce ČR celkem 3 pracovníci, z toho jeden sociální pracovník s plnou kvalifikací dle zákona č. 108/2006 Sb. Na hmotné nouzi na KoP Bruntál pracuje v současné době 5 pracovníků, jeden z nich má kvalifikaci sociálního pracovníka, na další dva dopadají přechodná ustanovení, tudíž mohou vykonávat sociální šetření, zbylí dva kvalifikaci sociálního pracovníka nesplňují. Na pracovišti Horní Benešov je jeden referent dávek (současně má kvalifikaci sociálního pracovníka), na pracovišti

Vrbno pod Pradědem jsou tři pracovníci (bez potřebné kvalifikace sociálního pracovníka). Došlo k nárůstu počtu žádostí o dávky a nárůstu vyplacených dávek o 52 %. Na 1 pracovníka hmotné nouze připadá 200 klientů (na pracovišti Horní Benešov je pouze jeden pracovník – ten má na starost 100 klientů, ale obstarává současně veškerou agendu nepojistných sociálních dávek, chodí na sociální šetření apod., na pracovišti Vrbno pod Pradědem vypomáhají pracovníci státní sociální podpory).

- *Výkon sociální práce na KoP obecně (náplň práce, konkrétní realizace výkonu sociální práce na KoP Bruntál.*

Dle vyjádření vedoucího oddělení nepojistných sociálních dávek není nová právní úprava, která rozdělila výkon sociální práce mezi pracovníky Úřadu práce ČR a pracovníky na obcích, přínosná, dobří a kvalifikovaní sociální pracovníci zůstali na obcích, kde mají i lepší finanční ohodnocení. Rozdělením sociální práce vymizela koordinace při postupu úřadu práce a obecního úřadu. Sociální práce na úřadě práce v současné době prakticky neexistuje, vykonávají ji pracovníci Městského úřadu Bruntál. Sociální práce na KoP Bruntál se omezuje vesměs na provádění sociálních šetření, a to zejména u žadatelů o mimořádnou okamžitou pomoc, a sociální poradenství (klient je poučen o sociálních dávkách).

Sociální pracovníci KoP Bruntál nedoprovázejí klienty při vyřizování běžných záležitostí, je to spíš úkol sociálních pracovníků obecních úřadů. Problém nastane při aktivaci sKaret, pracovníci úřadu práce nemají prostor pro to, aby klientům v tomto případě pomáhali a doprovázeli je k bankomatu, Bruntál je navíc spádovou oblastí pro 31 obcí, bankomaty jsou však jenom ve dvou obcích.

Na KoP Bruntál neprobíhá aktivní vyhledávání osob, které jsou ohroženy hmotnou nouzí, nebo se již ve stavu hmotné nouze nacházejí, jde spíše o úkol sociálních pracovníků obecního úřadu. Pracovníci úřadu práce, oddělení zaměstnanosti, odkáží osoby, kterým skončí podpora v nezaměstnanosti, na oddělení nepojistných sociálních dávek (to je jediná výhoda toho, že agenda nepojistných sociálních dávek přešla na úřad práce). Některé klienty doprovází na úřad práce sociální kurátor. Sociální práce s klienty, kteří jsou ve stavu hmotné nouze déle než tři kalendářní měsíce, neprobíhá – tyto klienty odkazují na Městský úřad Bruntál, jehož sociální pracovníci s těmito klienty dále pracují.

- *Spolupráce při výkonu sociální práce.*

Spolupráce probíhá s Městským úřadem Bruntál. Sociální pracovníci Městského úřadu Bruntál využívají standardizovaný záznam sociálního pracovníka, nelze však vygenerovat seznam klientů, u kterých je tento záznam veden. Pracovník Úřadu práce ČR vytiskne standardizovaný záznam a vloží jej do spisu klienta. Pokud má klient například problém se zajištěním bydlení, je odkázán na sociální pracovníky Městského úřadu Bruntál (sociální pracovníci Městského úřadu Bruntál tak alespoň získávají náplň práce). Sociální pracovník Městského úřadu Bruntál s klientem obejde například charity, poradí klientovi, aby si podal žádost o mimořádnou okamžitou pomoc, dříve klientům také pomáhali při sepisování žádostí, dnes to již není automaticky.

Klientům je dále dán k dispozici seznam neziskových organizací, charitativních organizací apod., kde mohou hledat pomoc. Informační letáky jsou k dispozici na chodbách úřadu práce. Na bližší spolupráci úřadu s těmito zařízeními není čas. Na chodbách byly k dispozici tyto informační materiály: *leták Centra pro zdravotně postižené Moravskoslezského kraje, detašované pracoviště Bruntál*, které poskytuje také dluhové poradenství a funguje jako poradna pro osoby se zdravotním postižením, *brožura zpracovaná v rámci projektu „Podpory a rozvoje služeb sociální prevence v Moravskoslezském kraji“*, v níž jsou kontakty na organizace poskytující služby sociální rehabilitace (Slezská diakonie Rút Bruntál), terénní programy (v případě Bruntálu např. Open House – Open street Bruntál, dále např. Armáda spásy ČR, občanské sdružení Romodrom, občanské sdružení Vzájemné soužití), služby následné péče, dále kontakty na nízkoprahová denní centra, azylové domy (ubytovna Z1), organizace podporující samostatné bydlení (Sagapo, příspěvková organizace, Bruntál), sociálně-terapeutické dílny (Společnost pro podporu lidí s mentálním postižením, sociálně-terapeutická dílna Polárka, Bruntál), *Katalog sociálních služeb města Bruntál* (pro zdravotně postižené, pro seniory, pro menšiny, pro děti, mládež, pro osoby ohrožené sociálním vyloučením) – vydal Krajský úřad Moravskoslezského kraje Ostrava a Městský úřad Bruntál, zpracoval Městský úřad Bruntál, odbor sociálních věcí.

Vedoucí oddělení nepojistných sociálních dávek kontaktního pracoviště Bruntál má k dispozici seznam prázdných městských bytů (pokud si však klient chce pronajmout městský byt, musí zaplatit 1.000,- Kč poplatek, mimořádnou okamžitou pomoc na tento výdaj úřad práce neposkytuje), seznam ubytoven k dispozici není, vedoucí uvedl názvy jednotlivých ubytoven - jedná se o Z1, středisko Z2, Z3 ubytovací zařízení Z4, hotel Z5, ubytovací zařízení Z6, Z7, Z8, Z9, Z10, penzion Z11.

- *Metodické vedení.*

Na KoP Bruntál mají k dispozici metodický materiál - Sociální pracovníci Úřadu práce ČR, školení neproběhlo.

- *Záznam o výkonu sociální práce.*

Je vyhotovován prakticky pouze záznam o šetření (pokud má pracovník potřebnou kvalifikaci, jde o sociální šetření, pokud ji nemá, jde o místní šetření) a protokoly o jednání s klientem.

- *Sociální šetření v oblasti dávek pomoci v hmotné nouzi.*

Sociální šetření se provádí zejména u žadatelů o mimořádnou okamžitou pomoc, pokud jej vykonává sociální pracovník s kvalifikací, jedná se o sociální šetření, pokud jej vykonává pracovník bez kvalifikace, jedná se o místní šetření. Šetření se provádí zejména u žádostí o mimořádnou okamžitou pomoc na předměty dlouhodobé potřeby, probíhá spolupráce s Městským úřadem Bruntál – klienti mohou dostat vyřazený nábytek apod., pracovníci úřadu práce například také obchází obchody, aby zjistili ceny spotřebičů apod. Místní šetření na kontaktním pracovišti Bruntál však dost schází, není prováděno v potřebném rozsahu. Cílem šetření je především zjistit majetkové poměry klienta, v podstatě jde pouze o ověření toho, co bylo řečeno na úřadě práce, délka šetření se pohybuje okolo 15 minut, může však

trvat i 5 minut (pracovník zjistí, zda je v bytě pračka), netrvá déle než 20 minut (například v případě, že se poskytuje mimořádná okamžitá pomoc z důvodu vážné mimořádné události – vyhoření). Na sociální šetření chodí pracovník sám.

- *Možné zlepšení výkonu sociální práce, překážky jejího výkonu.*

Personální posílení by značně pomohlo, pro řadu pracovníků je práce v agendě hmotné nouze značně vysilující (někteří již ukončili pracovní poměr).

1.2 Zjištění v individuálních případech

Z předložené spisové dokumentace (za období květen – červenec 2012) bylo zjištěno, že pracovníci KoP Bruntál přistoupili k provedení sociálního šetření celkem v sedmnácti případech (v tomto počtu jsou zohledněna rovněž sociální šetření provedená v měsíci dubnu 2012, přičemž rozhodnutí o žádostech byla vyhotovena v šetřeném období, ve dvou případech provedení sociálního šetření vyplývá ze záznamu o správním uvážení, spis však neobsahuje záznam o tomto šetření, v jednom případě bylo pro účely rozhodování o dávce mimořádné okamžité pomoci v šetřeném období využito sociální šetření provedené v březnu 2012).

Ve všech případech bylo sociální šetření využito v řízení o žádosti o mimořádnou okamžitou pomoc. Pověštinou se jednalo o žádost o mimořádnou okamžitou pomoc na úhradu nákladů spojených s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby. Pro účely tohoto řízení bylo sociální šetření provedeno u následujících žadatelů:

- U pana F. Pan F. si požádal o mimořádnou okamžitou pomoc na úhradu nákladů spojených s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby (na nákup pračky). K žádosti bylo doloženo stanovisko sociální pracovnice Městského úřadu Bruntál o prošetření situace domácnosti žadatele s tím, že dosavadní pračka, kterou pan F. vlastnil, shořela vlivem poruchy jističe v domácnosti, a rodina s pěti malými dětmi nemá možnost vyprat si věci. Manželka pana F. pere v rukách, což je značně obtížné. Bylo doporučeno dávku na koupi pračky poskytnout. Dne 11. 5. 2012 byla skutečnost následně prověřena dávkovou referentkou Úřadu práce ČR, která zjistila, že v domácnosti pračka není, žadatel sdělil, že tekla a v důsledku toho došlo k závadě na motoru. Jelikož byla pračka stará již 10 let, rozložil ji, a když zjistil, že je neopravitelná, vynesl ji ven, odkud ji někdo odcizil. Vzhledem na zbytkovou hodnotu pračky nebylo podáno trestní oznámení. Dávková referentka navštívila rovněž prodejnu, kde jsou v prodeji i zánovní pračky po generálních opravách. Vybrána repasovaná pračka se zárukou jednoho roku – bylo dohodnuto, že celková částka za pračku ve výši 3.500,- Kč bude zaslána na účet prodejny. Vyžádáno rovněž potvrzení o výměně jističe. Záznam o provedeném šetření obsahuje popis velikosti bytu, zařízení jednotlivých místností. Žadatel o dávku byl současně vyzván k doložení opravy jističe. Šetření se účastnil rovněž vedoucí oddělení nepojistných sociálních dávek.
- U pana G. Pan G požádal o mimořádnou okamžitou pomoc na úhradu nákladů spojených s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby (na koupi kamen, lednice, pračky). Doložil potvrzení

sociální pracovnice Městského úřadu v Bruntále o prošetření situace v domácnosti žadatele, sociální pracovnice doporučila poskytnout dávku na koupi pračky, nikoliv sporáku (rodina má vařič), nebyla zjištěna neopravitelnost lednice, kterou rodina vlastní, z důvodu nemožnosti ji převést k opravě. Při osobním jednání na KoP v Bruntále byl pan G. poučen, že musí doložit připojení elektřiny (po obdržení smlouvy o zapojení). Bylo provedeno šetření v domácnosti žadatele. Bylo zjištěno, že žadatel má zapojenou elektřinu, potřeboval by menší pračku, neboť kuchyň je nevelká, domluví se přímo v obchodě s použitým zbožím a vybere si pračku do 4.000,- Kč. Přihlédnuto k tomu, že je žadatel ženatý a má tři děti. Částka byla zaslána na účet prodejny. Protokol ze šetření provedeného referentkou nepojistných sociálních dávek obsahuje popis velikosti bytu a vybavení domácnosti. Byla projednána otázka platby nájmu – žadatel neměl zaplacený nájem za květen 2012, zdůrazněno, aby zaplatil a doložil doklady o zaplacení v návaznosti na doplatek na bydlení za měsíc červen 2012. Dohodnuto, že žadatel se podívá na repasované pračky do 4.000,- Kč (kdyby stála více, zbytek uhradí sám).

- U paní I. Paní I. si požádala o mimořádnou okamžitou pomoc na úhradu nákladů spojených se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte a na zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně-právní ochranou dětí, na nákup váleandy. K žádosti bylo předloženo stanovisko Městského úřadu Bruntál, jehož pracovníci provedli v bytě sociální šetření, původní válenda musela být vyhozena z důvodu štenic v bytě. Následně provedeno sociální šetření pracovníci KoP Bruntál, bylo zjištěno, že byt je téměř prázdný, v ložnici je postýlka pro dítě a žadatelka spí na zemi v dece. Provedena návštěva prodejny a vytipována válenda, dohodnuto, že částka bude zaslána na účet prodejny. Žadatelka chtěla ještě skříň, ta však v bytě byla. Doložena lékařská zpráva, že dítě bylo poštípáno štenicemi. Ve spisu záznam o šetření referentkou nepojistných sociálních dávek a záznam o šetření sociální pracovnice Městského úřadu Bruntál, která doporučila poskytnout jeden kus váleandy a případně skříň.
- U pana A. Pan A. žádal o mimořádnou okamžitou pomoc na nákup chladničky a lůžka pro staršího syna. Bylo provedeno sociální šetření sociálním pracovníkem KoP Bruntál, záznam obsahuje popis velikosti bytu, zařízení jednotlivých místností, výčet spotřebičů. Ve spisu je dále záznam z osobního jednání se sociální kurátorkou Městského úřadu Bruntál a záznam o sociálním šetření provedeného sociálním pracovníkem Městského úřadu Bruntál.
- U paní J. Paní J. si požádala o dávku na nákup pračky. K žádosti bylo předloženo stanovisko sociální pracovnice Městského úřadu v Bruntále, v němž je uvedeno, že žadatelka bydlí spolu s rodiči, pračka se pokazila. Bylo provedeno šetření v místě bydliště žadatelky referentkou nepojistných sociálních dávek. Dávková referentka prošetřila rovněž v prodejně, že pračka byla dána do opravy, dohodnuto, že úřad uhradí opravu pračky. Popsáno vybavení domácnosti a spaní jednotlivých členů rodiny. Konzultováno podání nové žádosti o městský byt.
- U paní H. Paní H. požádala o dávku na nákup elektrického sporáku. Bylo provedeno sociální šetření ze strany MěÚ Bruntál (záznam uveden ve spisu) i

KoP Bruntál. Uvážena situace rodiny, příjem, možnost ušetření si na sporák, možnost získání sporáku od pronajímatele (města Bruntál), ověřeno i to, zda je sporák na skladě. Záznam o sociálním šetření provedeném referentkou nepojistných sociálních dávek obsahuje popis bydlení, zařízení bytu, řešena likvidace starého sporáku.

- U paní K. Paní K. požádala o dávku na nákup pračky. Bylo provedeno sociální šetření. Bylo zjištěno, že žadatelka pračku nevlastní, zhodnocena sociální situace rodiny (příjem, náklady na bydlení), zařízení domácnosti, navštívena prodejna, zjištěna cena repasované pračky, částka zaslána na účet prodejny. K žádosti přiloženo vyjádření a zpráva o šetření provedeného sociálním pracovníkem Městského úřadu Bruntál.
- U pana L. Pan L. si požádal o dávku na nákup rozkládací postele. Provedeno sociální šetření, pracovnice vycházela rovněž ze záznamu o sociálním šetření sociálního pracovníka Městského úřadu Bruntál. Byla ověřena možnost nákupu a ceny postele v prodejně, ověřena také skutečnost, že dosavadní pohovka je vypůjčená a je třeba ji vrátit. Ověřeno, že původní pohovka byla napadena štěnicemi.
- U paní M. Paní M. požádala o dávku na koupi rozkládací pohovky pro dcery. Provedeno sociální šetření, bylo zjištěno, že pokoj, kde spí čtyřčlenná rodina, je malých rozměrů, bylo zde pouze letiště, kde spí všichni, popsáno další vybavení, zohledněny příjmy rodiny. Přiloženo vyjádření MěÚ Bruntál, který na základě sociálního šetření doporučil dávku poskytnout.
- U paní C. Paní C. požádala o dávku na nákup lednice a pračky. Sociální šetření bylo provedeno sociální pracovníci KoP Bruntál. Záznam o šetření obsahuje popis vybavení domácnosti. Částka na nákup pračky zasláná na účet prodejny.
- U paní N. Paní N. požádala o dávku na nákup nábytku do dětského pokoje. Bylo provedeno sociální šetření dávkovou referentkou KoP Bruntál.
- U pana Y. Pan Y. požádal o dávku na nákup postelí. Provedení sociálního šetření ze strany pracovníků KoP Bruntál vyplývá ze záznamu o správním uvážení. Záznam o provedeném šetření však není ve spisu.
- U paní Z. Paní Z. požádala o dávku na nákup patrové postele. Záznam o sociálním šetření obsahuje popis domácnosti žadatelky o dávku.
- U paní D. Paní D. si požádala o dávku na nákup dětské stěny, postelí, skříně a matrací. Byla přiznána dávka na základě provedeného sociálního šetření na úhradu dvou patrových postelí.
- U paní O. Paní O. požádala o dávku na nákup lednice a pračky. Bylo provedeno šetření dávkovou referentkou KoP Bruntál.

- U paní P. Paní P. požádala o dávku na nákup pračky. Záznam o sociálním šetření provedeným dávkovou referentkou KoP Bruntál obsahuje především popis domácnosti a vybavení bytu.
- U paní Q. Paní Q. požádala o dávku na nákup válečků. Šetření provedla dávková referentka KoP Bruntál.

Účelem provedeného sociálního šetření tak bylo zjištění rozhodných skutečností pro nárok na dávku, především ověření skutečnosti, že žadatel o dávku či rodina předmětem dlouhodobé potřeby nedisponuje, přičemž tento předmět je pro rodinu nezbytný. Záznam o sociálním šetření obsahuje povětšinou podrobný popis vybavení domácnosti, jednotlivých pokojů, eventuálně je v něm obsažena výzva k doložení rozhodných skutečností. V řadě případů byla ověřena možnost získání požadovaného předmětu pracovníkem KoP Bruntál přímo v prodejně, současně bylo zjištěno, kde je možné pořídit předmět co nejlevněji, eventuálně byly zjištěny možnosti pořízení věcí z bazaru. Současně s přiznáním dávky úřad rozhodl o poukázání částky přímo prodejci. V některých případech bylo sociální šetření provedené pro účely žádosti o mimořádnou okamžitou pomoc využito rovněž za účelem kontroly využívání příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení, neboť se jednalo o klienty nacházející se v hmotné nouzi dlouhodobě. V některých případech byl na záznamu o šetření uveden čas šetření (pracovník strávil na šetření v domácnosti žadatele zhruba 25 minut).

Předložená spisová dokumentace za šetřené období obsahovala minimum protokolů o jednání s klienty v hmotné nouzi (protokol o jednání byl sepsán v pěti případech se žadatelem o mimořádnou okamžitou pomoc). Ve dvou případech byl sepsán protokol s příjemcem příspěvku na živobytí z důvodů nahlášení změn skutečností rozhodných pro nárok na dávku. V řadě případů je záznam o tom, že se dostavil klient a požádal o dávku, včetně zhodnocení jeho situace, obsažený v záznamu o provedeném správním uvážení o poskytnutí mimořádné okamžité pomoci. K některým žádostem byly dále doloženy protokoly o jednání na Úřadu práce ČR, oddělení zaměstnanosti, týkající se přiznání podpory v nezaměstnanosti.

Spisová dokumentace řízení o žádostech o mimořádnou okamžitou pomoc obsahuje záznam o správním uvážení, který shrnuje skutková zjištění, celkové sociální a majetkové poměry žadatele o dávku, zjištění v rámci provedeného sociálního šetření, zjištění získaná na základě vyjádření Městského úřadu Bruntál.

K naprosté většině žádostí o mimořádnou okamžitou pomoc bylo doloženo žadatelem o dávku, eventuálně ze strany úřadu práce vyžádáno, vyjádření sociálního pracovníka Městského úřadu Bruntál, v němž tento shrnuje relevantní informace o situaci žadatele o dávku, a případně vyjadřuje doporučení k poskytnutí dávky. V řadě případů toto vyjádření obsahuje rovněž záznam o provedeném sociálním šetření sociálním pracovníkem Městského úřadu Bruntál. Pakliže se jedná o výdaj na úhradu odůvodněných nákladů na zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně-právní ochranou dětí, obsahovala spisová dokumentace vyjádření orgánu sociálně-právní ochrany dětí (tj. Městského úřadu Bruntál, v jednom případě bylo pracovníci KoP Bruntál vyžádáno vyjádření Městského úřadu Vítkov k provedenému místnímu šetření za účelem stanovení okruhu společně posuzovaných osob).

V záznamu z osobního jednání s žadatelem o mimořádnou okamžitou pomoc a následně ze záznamu o sociálním šetření vyplývá, že sociální pracovník Městského úřadu Bruntál již povětšinou konzultuje s klientem jeho sociální situaci, včetně příjmů a nákladů, plnění vyživovací povinnosti, včetně možnosti řešení této situace prostřednictvím jednotlivých sociálních dávek (příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení). Zvláště se tak děje v případě klientů propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody, kteří se nejprve dostaví k sociálnímu kurátorovi a následně s jeho pomocí žádají o dávky pomoci v hmotné nouzi. Současně je konzultována rodinná a bytová situace (klientům je případně vyhledána vhodná možnost azylového bydlení, bydlení na ubytovně). V případě, že sociální pracovník zpracovává doporučení pro účely řízení o žádosti o mimořádnou okamžitou pomoc na úhradu nákladů spojených s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby, je ověřena možnost zajistit nezbytné základní předměty dlouhodobé potřeby jiným způsobem (například od charitativních organizací, od pronajímatele, pokud je byt ve vlastnictví města Bruntál). Klientům je ze strany sociálního pracovníka Městského úřadu Bruntál zajištěno rovněž základní dluhové poradenství.

Ve dvou případech byl využit standardizovaný záznam sociálního pracovníka v Jednotném informačním systému (spis paní B., pana A.).

2. Rozhodování o mimořádné okamžité pomoci

Při místním šetření se pověření zaměstnanci Kanceláře veřejného ochránce práv seznámili se spisovou dokumentací celkem 35 žádostí o mimořádnou okamžitou pomoc, o nichž bylo na kontaktním pracovišti Úřadu práce ČR v Bruntále rozhodováno v období od 1. 5. 2012 do 31. 7. 2012.

Z uvedeného počtu činí:

Druh (typ) MOP	§ 2 odst. 3	§ 2 odst. 4	§ 2 odst. 5 písm. a)	§ 2 odst. 5 písm. b)	§ 2 odst. 5 písm. c)	§ 2 odst. 6
Počet žádostí	0	0	0	22	3	10

Žádosti o MOP na úhradu nákladů spojených s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby:

Důvod podání žádosti, další významné okolnosti	Požadovaná částka	Přiznaná částka
nákup nové lednice formou spoluúčasti (ceny se pohybují okolo 6.000,- Kč).	3.000,- Kč	3.000,- Kč
nákup pračky (repasovaná, 1 rok záruka, rodina s 5 nezletilými dětmi, Městský úřad Bruntál doporučil dávku poskytnout, ÚP provedl místní šetření).	3.500,- Kč	3.500,- Kč
nákup pračky, lednice a kamen (MěÚ Bruntál doporučil poskytnutí MOP pouze na nákup repasované pračky, naopak nedoporučil zakoupení sporáku, protože rodina má k dispozici dosud funkční vaříč, rodina vlastní lednici, nezajistila však její dopravu k opraváři, aby bylo posouzeno, zda ji lze či nelze opravit), ÚP provedl místní šetření v rodině, zjistil, že k vaření používá elektrický vaříč, s žadatelem bylo dohodnuto, že bude poskytnuta MOP na úhradu repasované pračky v hodnotě do 4.000,- Kč, pokud	3.999,- Kč	3.999,- Kč

by byla dražší, zbytek částky nad 4.000,- Kč si uhradí rodina sama).		
nákup válenky a skříní (matka samoživitelka s nezaopatřeným dítětem, doporučení MěÚ Bruntál dávku poskytnout, ÚP provedl v domácnosti místní šetření, v bytě se nacházela zapůjčená skříň, proto na skříň nebyla dávka poskytnuta, žadatelce bylo doporučeno, ať si vybere válenku v hodnotě max. 3.000,- až 4.000,- Kč).	3.990,- Kč	3.990,- Kč
nákup postele pro nezletilého syna a lednice (rodina s dvěma nezletilými dětmi, stará lednička neopravitelná, MěÚ Bruntál doporučil dávku přiznat, ÚP provedl v rodině místní šetření).	5.900,- Kč	5.900,- Kč
oprava pračky (úřad práce se rozhodl poskytnout na opravu pračky 2.500,- Kč, zbytek doplatí žadatelka).	2.770,- Kč	2.500,- Kč
nákup elektrického sporáku (MěÚ Bruntál ověřil, že sporák nefunguje, rodina vaří na jednoplotýnkovém vařiči, ÚP provedl místní šetření, na jeho základě s přihlédnutím ke skutečnosti, že jednoplotýnkový vařič je nedostatečný pro čtyřčlennou rodinu a rodina nemůže žádat od pronajímatele, aby sporák do kuchyně pořídil, byla dávka přiznána ve výši nákladů na koupi sporáku a poplatku na recyklaci ve výši 66,- Kč).	4.590,- Kč	4.656,- Kč
oprava sluchadlové pomůcky, nepřispívá na ni zdravotní pojišťovna.	800,- Kč	800,- Kč
nákup repasované pračky (matka pečující o dvě nezaopatřené děti, otec neplatí výživné, MěÚ Bruntál doporučil dávku poskytnout, skutečnosti ověřeny místním šetřením ÚP).	3.500,- Kč	3.500,- Kč
nákup rozkládací válenky (žadatelé 2 dospělé osoby dlouhodobě v hmotné nouzi, MěÚ Bruntál doporučil dávku přiznat, dosud používanou pohovku musí žadatelé vrátit, MěÚ ji nemůže opatřit).	3.990,- Kč	3.990,- Kč
nákup patrové postele a matrací, dětské stěny a skříně (žadatelka s 6 nezaopatřenými dětmi, druh ve VTOS, nehradí výživné, rodina spí na matracích na zemi, v bytě nemá zavedenu elektřinu, šetří na revizi elektřiny, aby mohla být zavedena – částka 12.500,- Kč, předchozí nábytek v důsledku špatného skladování shnil. Žadatelka předložila doklad o možnosti zakoupení patrových postelí za 12.800,- Kč, matrací za 3.100,- Kč, dětského pokoje na 10.660,- Kč a skříně za 3.440,- Kč. Zaměstnankyně ÚP navštívila prodejce nábytku a zjistila, že zde lze koupit patrové postele s matracemi celkově za 14.540,- Kč. Při jednání žadatelka upřesnila svou žádost, že netrvá na částce 30.000,- Kč a žádá o jednorázovou výpomoc na nákup dvou postelí ve výši 14.540,- Kč).	30.000,- Kč	14.540,- Kč

nákup rozkládací válendy a psacího stolu pro dceru, žákyni 1. třídy (rodiče a dvě nezaopatřené děti spí společně na manželské posteli, dcera trpí častými bolestmi zad a ledvin, MěÚ Bruntál doporučil MOP přiznat, ÚP provedl místní šetření v rodině, zjistil, že rodina nemá ani postýlku pro mladší dítě – byla po 1. dítěti, ale praskla, v pokoji málo místa. Při jednání na ÚP upřesnila žadatelka žádost tak, že žádá o jednorázovou výpomoc na nákup rozkládací pohovky do částky 2.990,- Kč, kde budou spát obě dcery).	neuvedena	2.990,- Kč
nákup pračky a ledničky (matka s třemi nezaopatřenými dětmi, MěÚ Bruntál doporučil přiznání MOP na pračku, nikoliv na chladničku s odůvodněním, že se jedná o rodinu, která je pouze krátkodobě v hmotné nouzi - opakované dávky přiznány měsíc před podáním žádosti o MOP; ÚP provedl místní šetření, z něhož vyplynulo, že rodina nevlastní ani pračku ani ledničku. Prádlo matka pere v rukách a větší kusy vozí na vyprání ke své matce. Jídlo si dává do lednice k sousedce. Na základě těchto skutečností poskytnuta MOP na nákup lednice, žadatelka již nepožadovala automatickou pračku, ale žádala o novou lednici, aby měla kde uchovávat potraviny).	5.999,- Kč	5.999,- Kč
nákup pračky (žádost podala žadatelka z předchozího řádku měsíc po přiznání MOP na úhradu ledničky; na předchozí pračku obdržela MOP v roce 2006 (jednalo se o nákup starší pračky), v březnu 2012 se pračka porouchala, známý žadatelky ji rozebral a dospěl k závěru, že je porouchaný ovládací panel, oprava by stála více než nová pračka, objednala si proto odborníka na opravy a pračku postavila před byt, kde byla odcizena. Nemůže proto předložit potvrzení o nemožnosti pračku opravit. Prádlo jí pere sestra a matka, které však již nemůže obtěžovat. ÚP při rozhodování přihlížel k výše uvedeným skutečnostem, k tomu, že má rodina příjem z dávek státní sociální podpory a výživného, proto poskytl pouze částku 2.000,- Kč na akontaci s tím, že rodina má dále pračku splácet ze svého příjmu).	2.000,- Kč	2.000,- Kč
nákup použitého nábytku do dětského pokoje, MěÚ Bruntál doporučil dávku poskytnout.	10.000,- Kč	10.000,- Kč
nákup nových 2 váleň (rodina s jedním nezletilým dítětem, očekávají narození 2. dítěte).	4.540,- Kč	4.540,- Kč
nákup patrové postele pro děti (rodina s pěti nezletilými dětmi očekává brzké narození dvojčat, bydlí v nájemním bytě 3+1, rodina spí tak, že má k dispozici 4 válendy – na dvou válendách spí vždy dvě děti, na další válendě matka s dcerou a na poslední sám otec, prostor pro spaní nepostačuje).	8.900,- Kč	8.900,- Kč
nákup použitého kočárku pro dvojčata, která se narodila v rodině uvedené v předchozím řádku (kočárek zakoupila	6.800,- Kč	3.400,- Kč

babička dětí, žádá však od rodičů jeho úhradu, na ÚP bylo dohodnuto, že žadatel uhradí polovinu ceny kočárku; rodina bydlí v nájemním bytě, kde je nájemné podstatně vyšší než místně obvyklé, část nákladů na bydlení tudíž hradí z příspěvku na živobytí (dlouhodobí příjemci dávek pomoci v hmotné nouzi, otec zaměstnán na dohodu o provedení práce).		
nákup lednice a pračky (samoživitelka se třemi dětmi, dlouhodobí příjemci dávek pomoci v hmotné nouzi, MěÚ Bruntál doporučil MOP na nákup obou předmětů poskytnout; ÚP provedl místní šetření, ověřil nezbytnost pořízení obou věcí, neakceptoval celkovou požadovanou částku na nákup nových věcí, oznámením přiznal částku postačující na nákup repasovaného zboží).	7.000,- Kč lednice 6.000,- Kč pračka	9.000,- Kč
nákup lednice (manželé, dlouhodobí příjemci dávek pomoci v hmotné nouzi, dosavadní lednice neopravitelná, potraviny uskladňují u sousedů, MěÚ Bruntál doporučil přiznat MOP na nákup lednice do částky 5.000,- Kč dle akčních nabídek prodejců elektroniky; v průběhu řízení žadatelka předložila cenovou nabídku ledničky v hodnotě 4.999,- Kč + 216,- Kč recyklační poplatek, dávka proto byla poskytnuta oznámením v této výši).	6.999,- Kč	5.215,- Kč
nákup automatické pračky (rodina s třemi nezaopatřenými dětmi, rodiče nikdy nepracovali – otec občas dohody o provedení práce, dlouhodobí příjemci dávek pomoci v hmotné nouzi, MěÚ Bruntál doporučil poskytnout MOP ve výši 50 % z ceny pračky z důvodu skutečnosti, že rodiče se sami aktivně nesnaží řešit stav své hmotné nouze, ÚP provedl v rodině sociální šetření, žadatelka nejprve předložila nabídku prodejce elektrospotřebičů na automatickou pračku ve výši 4.999,- Kč, následně předložila nabídku na repasovanou pračku v ceně 3.700,- Kč, dávka přiznána oznámením v této výši).	4.999,- Kč	3.700,- Kč
nákup dvoulůžka a váleandy pro děti (rodina s 9 dětmi, z důvodu plísně v bytě museli staré váleandy vyhodit, byly zasažené plísní, plíseň se snaží průběžně likvidovat, ale je zasažen celý byt, MěÚ Bruntál doporučil MOP poskytnout, ÚP provedl v rodině sociální šetření, žadatelka si přála koupit dvojlůžko za 6.490,- Kč a váleнду za 2.270,- Kč. Koupí tří váleand odmítla. ÚP oznámením přiznal MOP v částce odpovídající ceně 3 váleand).	8.760,- Kč	6.810,- Kč

Žádosti o MOP na úhradu odůvodněných nákladů souvisejících se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte a na zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně-právní ochranou dětí:

Důvod podání žádosti, další významné okolnosti	Požadovaná částka	Přiznaná částka
prázdninový pobyt dětí z dětského domova v rodině.	3.000,- Kč	3.000,- Kč
prázdninový pobyt dětí z dětského domova v rodině (při stanovení výše dávky ÚP přihlédl k částce životního	6.000,- Kč	5.000,- Kč

minima dětí na kalendářní měsíc – 2.450,- Kč x 2).		
úhrada jízdného vlakem za účelem vyzvednutí 2 dětí z Klokánku, kam byly umístěny z důvodu bytové nouze rodičů (rodině byl následně přidělen obecní byt), doporučení OSPOD dávku poskytnout.	400,- Kč	400,- Kč

Žádosti o MOP z důvodu ohrožení sociálním vyloučením:

Důvod podání žádosti, další významné okolnosti	Požadovaná částka	Přiznaná částka
po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody (dále také jen „VTOS“), bez příjmu a prostředků.	1.000,- Kč	1.000,- Kč
žádost podána 7 dní po propuštění z VTOS, úložné 782,- Kč (522,- Kč vydal za jízdné do místa bydliště, za zbytek nakoupil jídlo), aktuálně bez příjmu, v evidenci uchazečů o zaměstnání, přechodně bydlí u matky, hledá samostatné bydlení, doporučení sociálního kurátora.	1.000,- Kč	1.000,- Kč
žádost podána 5. den po propuštění z VTOS, úložné 682,- Kč (většinu utratil za cestu z věznice do Bruntálu), půjde se zaevidovat do evidence uchazečů o zaměstnání, hledá bydlení, nemá žádné finanční prostředky ani příjem.	1.000,- Kč	1.000,- Kč
žádost podána 5. den po propuštění z VTOS, bez příjmu a bez prostředků, úložné ve výši 700,- Kč utratil za jízdné z věznice do Bruntálu a za jídlo, půjde se zaevidovat do evidence uchazečů o zaměstnání.	1.000,- Kč	1.000,- Kč
žádost podána 2. den po propuštění z VTOS, úložné 221,- Kč utratil za cestu z věznice domů, bez prostředků, v evidenci ÚP, bude přiznána podpora v nezaměstnanosti.	1.000,- Kč	1.000,- Kč
po propuštění z VTOS bez prostředků, úložné 610,- Kč, z nich uhradil jízdné z věznice do Bruntálu.	1.000,- Kč	1.000,- Kč
žádost podána 5. den po propuštění VTOS, bez finančních prostředků, úložné 590,- Kč utratil za jízdné a potraviny.	1.000,- Kč	1.000,- Kč
ztráta přístřeší, doporučení MěÚ Bruntál dávku poskytnout.	1.000,- Kč	1.000,- Kč
propuštěn z vazby, nemá finanční prostředky na základní potřeby, žádost podána 5. den po propuštění, úložné 110,- Kč.	1.000,- Kč	1.000,- Kč
propuštěn z vazby, zcela bez finančních prostředků, úložné 668,- Kč, obdržel prý však jen 360,- Kč, žádost 7. den po propuštění.	1.000,- Kč	1.000,- Kč

3. Rozhodování o doplatku na bydlení dle ustanovení § 33 odst. 5 zphn

V rámci šetření o rozhodování o doplatku na bydlení z důvodů hodných zvláštního zřetele dle ustanovení § 33 odst. 5 zphn za uvedené období byla vyžádána přítomnost vedoucího oddělení nepojistných sociálních dávek Úřadu práce ČR v Ostravě, kontaktního pracoviště Bruntál, a z pohovoru a prostudováním spisů za období od května do července 2012, v nichž bylo rozhodováno o doplatku na bydlení z důvodů hodných zvláštního zřetele, vyplynuly následující skutečnosti.

Při stanovení výše odůvodněných nákladů na bydlení v případech osob užívajících jinou než vlastnickou nebo nájemní formu bydlení, tedy převážně u ubytoven a dalších objektů a u podnájemního vztahu, kde je možno aplikovat § 33 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi, lze hovořit o obecné výši těchto nákladů, která v podstatě dosahuje výše, která by byla přiznána z titulu nájemního vztahu k bytu ve vlastnictví města Bruntál, kdyby žadatel využil tuto i v činnosti úřadu práce upřednostňovanou formu bydlení. Jinými slovy, tyto náklady jsou stanoveny tak, aby nedosahovaly rozdílů v jiných typech bydlení a v městských nájemních bytech.

Ve většině případů (vyjma níže popsaného posouzení ve specifických případech) je částka nákladů na bydlení skutečně zohledněna jako odůvodněné náklady na bydlení a částka poskytnuta v plné výši.

Při stanovení výše odůvodněných nákladů na bydlení v případech, kdy jsou přiznány v nižší výši než náklady skutečné, se v převažující míře postupuje jednotně (náklady jsou přiznány toliko do výše 3.600,- Kč) a v jiných dále popsaných případech záleží na správní úvaze pracovníka, v jaké výši lze tyto náklady v dávkové formulaci uzнат (tato úvaha je však limitována výše popsanými mantinely).

Odůvodněné náklady na bydlení nedosahují výše normativních nákladů na bydlení.

V prověřovaných spisech (42) byla v 11 případech požadovaná a doložená částka nákladů na bydlení (nižší však než částka dle tzv. normativu) nezohledněna, neboť přesahovala 3.600,- Kč a došlo tak k jejímu snížení na tuto hranici – odůvodněné náklady na bydlení tak činily toliko 3.600,- Kč, ačkoliv byly prokázány vyšší. Tak tomu bylo v případech ubytování v azylovém domě Z1, kdy byly např. dokládány ubytovací náklady za červenec, které činily výši 3.720,- Kč, avšak za odůvodněné náklady byla vzata částka pouze ve výši 3.600,- Kč, ke které bylo dospěno násobkem výše nákladů za ubytování za den (120,- Kč) a úřadem práce stanoveného počtu dnů takto zřejmě normovaného měsíce (30).

V některých dalších případech v prověřovaných spisech rovněž nebyla zohledněna částka nákladů na bydlení v plné výši (např. za použití analogie nákladů ve výše popsané částce a k azylovému domu Z1), ačkoliv nedosahovala normativů (např. pan R., pan S., paní T., pan U., a dále pan V., pan W., pan X. – středisko Z2).

Jestliže je o doplatek žádáno z titulu podnájemního vztahu, doplatek je při splnění dalších zákonných podmínek úřadem práce poskytován.

Co se týká prvotní formy vyřízení žádosti, tyto jsou rozhodnuty pomocí doručení písemného oznámení o dávce a její výši. Oznámení o přiznání dávky odůvodnění neobsahují, absentuje úvaha, jakým způsobem bylo dospěno ke stanovení odůvodněných nákladů na bydlení a dávky samé. To je patrné i v případech, kdy žadatelé dosahují příjmů, kdy tyto jsou uvedeny v tabulkách systémového programu hmotná nouze (i odůvodněné náklady), nikoliv však v oznámení. Bylo zjištěno, že některé spisy obsahují kalkulační listy, jiné nikoliv.

Stejné poznatky platí i u další formy správního aktu – rozhodnutí, které odůvodnění obsahují, spočívá však pouze v odkazech na obecné znění dotčených zákonných ustanovení a je převážně podáno v několika kusých větách.